

Recenzja

Rozprawy doktorskiej mgr Małgorzaty Naskręt pt.: „Wybrane metody aktywizacji fizycznej a umiejętności grafomotoryczne i zdolności motoryczne uczniów klas pierwszych szkół podstawowych”

Przedstawiona do recenzji praca dotyczy niezmiernie ważnego problemu jakim są umiejętności grafomotoryczne uczniów klas pierwszych. Grafomotoryka to czynność psychoruchowa, która zależy od współdziałania funkcji wzrokowych, wzrokowo-ruchowych, sprawności fizycznej i poziomu ich rozwoju. Dlatego też, (najprawdopodobniej) Autorka poszukiwała m.in. związków pomiędzy umiejętnościami grafomotorycznymi a wybranymi zdolnościami motorycznymi uczniów. Autorka przede wszystkim poszukiwała odpowiedzi na pytanie: „Czy uczestnictwo uczniów klas pierwszych szkół podstawowych w zajęciach ruchowych zintegrowanych z treściami edukacji wczesnoszkolnej realizowanych z wykorzystaniem metody „Edubal” oraz „Metody Dobrego Startu” (MDS) różnicuje zmiany poziomu umiejętności grafomotorycznych i wybranych zdolności motorycznych badanych uczniów?” (s. 35).

Koncepcja pracy

Przyjęta przez Autorkę koncepcja pracy jest poprawna, ale zawiera kilka niejasności. Autorka rozpoczyna pracę wprowadzeniem teoretycznym, w którym wyjaśnia podstawowe terminy związane z grafomotoryką i zdolnościami motorycznymi oraz opisuje metody: „Edubal” i „Metodę Dobrego Startu”. Następnie określa cele badań i hipotezy badawcze (w opinii Recenzenta zupełnie niepotrzebnie formułuje hipotezy). Wystarczyło opisać cel badań (co Autorka uczyniła) i postawić pytania badawcze. W dalszej części pracy Autorka opisuje model badawczy, materiał badawczy oraz procedury i organizację badań, jak również zastosowane narzędzia badawcze. W kolejnym rozdziale opisuje zastosowane metody analizy statystycznej. Następnie przedstawia wyniki. Pracę kończą dyskusja i wnioski. W dalszej części pracy Autorka przedstawia spis piśmiennictwa, który obejmuje 186 pozycji (w tym 31 w języku angielskim). Kolejną część pracy to streszczenie (w języku polskim i angielskim). W załącznikach znajdują się: „Wzór informacji na temat badań dla rodziców”, „Wzór zgody na udział dziecka w badaniach podpisywanej przez rodziców”, „Zgoda Komisji Bioetycznej ...”, „Przykładowe scenariusze zajęć ruchowych zintegrowanych z treściami przedmiotowymi realizowanych metodą „Edubal” i „Metodą Dobrego Startu” oraz „Próby diagnostyczne

umiejętności grafomotorycznych dla klasy I – III szkoły podstawowej” jak również „Kartka oceny pisma i wzorów literopodobnych”.

Część teoretyczna pracy (w opinii Recenzenta) opracowana jest poprawnie.

W pracy należy skorygować drobne błędy edytorskie i stylistyczne. Podam kilka: „... zwiększenia ilości godzin wychowania fizycznego (s. 10). W opinii Recenzenta powinno być: ... liczby godzin ...., ponieważ godzina jest policzalna. „Często dzieci, które mają trudności ze złapaniem piłki ... (s. 25), powinno być: ... z chwytem piłki ....„(Sulisz, 2000; za Przewęda 1985)”, (s. 24) powinno być odwrotnie. O pozostałych błędach nie będę pisał – zazaczyłem je w pracy i proszę o poprawienie ich (przed oddaniem pracy do druku). Zdarza się, że Autorka cytując publikacje, podaje nazwiska badaczy i rok wydania, a nie podaje stron (np. Bańkowski 2000 – s. 12, Osiński 2011 - s. 20 i inni). Rozumiem, że sformułowanie ze strony 28 Recenzent powinienem uznać za niezamierzone: „... oraz wytrzymałościowe mierzone próbą biegu wahadłowego 10 x 5 m”.

Pomimo drobnych uchybień i niedoskonałości Recenzent **pozytywnie ocenia pierwszą część pracy.**

Cel badań, material i metodyka badań

Autorka sformułowała cel pracy, cel ogólny badań i cele szczegółowe oraz hipotezy. A'propos hipotezy - to z jakiej teorii ją wyprowadza ? Cele szczegółowe 1 i 3 w opinii Recenzenta powinny być sformułowane odwrotnie, a mianowicie: 1. Sprawdzenie, czy zmiana poziomu umiejętności grafomotorycznych uczniów klas pierwszych szkół podstawowych ma związek z ich udziałem w zajęciach ruchowych realizowanych z wykorzystaniem metody „Edubal” i „Metody Dobrego Startu” ? oraz 3. Sprawdzenie, czy rozwój wybranych zdolności motorycznych uczniów klas pierwszych ma związek z ich udziałem w zajęciach ruchowych realizowanych z wykorzystaniem metody „Edubal” i „Metody dobrego Startu”. W opinii Recenzenta można te dwa cele szczegółowe – 1-3 – połączyć w jeden.

Analizując opisany przez Autorkę material badawczy Recenzent „pogubił się”. Na stronie 41 czytamy: „W badaniach wzięli udział uczniowie klas pierwszych z trzech szkół podstawowych ...”. W jaki sposób dobrano te szkoły ? „W I terminie badań uczestniczyło 156 dzieci z dziewięciu klas w tym pięciu klas eksperymentalnych i czterech kontrolnych” (s. 41). Na tej samej stronie Autorka napisała: „W rezultacie utworzono dwie grupy eksperymentalne: eksperymentalną E1 i grupę eksperymentalną E2 oraz grupę kontrolną K”. Rodzi się zatem pytanie: Które klasy i w jakich szkołach były eksperymentalnymi a które kontrolnymi ? Wydaje się, że warte doprecyzowania są informacje na temat nauczycielek uczących w klasach.

Np. Czy posiadały podobny stopień awansu zawodowego? Recenzent zastanawia się również czym podyktowany był wybór tylko 3 prób diagnozujących wybrane zdolności motoryczne? Diagnoza siły, poprzez zaciskanie ręki na dynamometrze mierzona była z dokładnością do kG, a nie kg (jak podaje Autorka w pracy).

Wykorzystane metody statystyczne nie budzą zastrzeżeń. Przed przystąpieniem do opracowania statystycznego Autorka dokonała oceny normalności rozkładu badanych zmiennych.

Wyniki badań przedstawiono na 76 stronach w sposób czytelny. W tabelach dość niezręcznie Autorka zapisała symbol średniej wyników i obok symbol odchylenia standardowego, co sugeruje, że oba symbole mogą oznaczać to samo. Szkoda, że wyniki zamieszczone w tabelach, nie przedstawiła Autorka na rycinach. Mam nadzieję, że część z nich zobaczą podczas obrony pracy doktorskiej.

Zdarzają się Autorce drobne błędy w opisie rycin (np. „Drugi wykres na rycinie 26 przedstawia ...” (s. 85). W opinii Recenzenta powinno być: Na rycinie 26 przedstawiono .... Proszę Autorkę o wyjaśnienie zdania ze str. 87: „Nie można jasno określić, która grupa bardziej lub mniej poprawiła wyniki, gdyż były one zróżnicowane statystycznie”. Autorka w opisie wyników często zapomina o tym, że diagnozowała wybrane zdolności motoryczne, dlatego też w analizie powinna odnosić się tylko do nich (ss. 88 – 95). Proszę Autorkę o skorygowanie zapisu wyników próby zaciskania ręki na [kG], (ss. 102 – 106). Szkoda, że Autorka nie odniosła uzyskanych wyników badań wybranych zdolności motorycznych do norm dla populacji w Polsce i Europie (być może uczyni to podczas obrony pracy doktorskiej).

Bardzo dobrym pomysłem Autorki są podsumowania rozdziałów, które formułuje z dużą dozą ostrożności.

Pomimo drobnych niedoskonałości Recenzent **pozytywnie ocenia opisanie celu badań, materiału i metod badań. Pozytywnie również ocenia analizę wyników badań.**

Dyskusja i wnioski

W rozdziale „Dyskusja” Autorka podkreśla nowatorstwo swoich badań – i słusznie. Nikt do tej pory nie porównywał efektywności metod „Edubal” i „Metody Dobrego Startu”. Autorka starała się porównywać wyniki swoich badań do wyników uzyskanych przez innych badaczy. Nie było to proste zadanie, z którym (w opinii Recenzenta) Autorka poradziła sobie. Końcowa część dyskusji to odniesienie się do hipotez, z czym Recenzent nie zgadza się i dał wyraz temu w pierwszej części recenzji.

Wnioski powinny wynikać z odpowiedzi na pytania badawcze. Skoro Autorka nie postawiła pytań badawczych, tym trudniej (w opinii Recenzenta) sformułować wnioski. Autorka, co prawda zapisała na str. 139: „... sformułowano następujące wnioski: ...” i wymienia 5 stwierdzeń. Kończąc pracę formułuje jeden wniosek (s. 140): „... o potrzebie stosowania w praktyce zajęć ruchowych metod „Edubal” oraz „Metody Dobrego Startu” oraz doskonalenia nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i nauczycieli wychowania fizycznego. Być może podczas obrony pracy doktorskiej Autorka przedstawi jeszcze inne wnioski wypływające z Jej pracy doktorskiej?”

Zdaję sobie sprawę, że może zbyt krytycznie i czasami dość drobiazgowo odniosłem się do treści recenzowanej rozprawy doktorskiej, ale swoje sugestie umieściłem z „życzliwą krytyką” i dla dobra sprawy. Jak w każdej recenzji niektóre z moich uwag mają charakter dyskusyjny i Autorka może, ale też i nie musi się z nimi zgodzić.

Wnioski końcowe

Rozprawa doktorska Pani mgr Małgorzaty Naskręt **jest ciekawą pracą opartą na rzetelnie przygotowanych i przeprowadzonych badaniach.** Oceniam ją bardzo pozytywnie, jako oryginalną i pracowitą (zwłaszcza podczas realizacji badań). Moje uwagi krytyczne, często czysto techniczne, nie umniejszają wartości pracy. W związku z tym stwierdzam, że oceniana przeze mnie rozprawa doktorska spełnia wymogi stawiane dysertacji doktorskiej i wnoszę do Wysokiej Rady Wydziału Wychowania Fizycznego, Sportu i Rehabilitacji Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Wrocław, 22 sierpnia 2016 roku

